

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu yönergenin amacı; bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde etik ilkelere uyulmasını sağlamak için kurulan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu yönerge, Yıldız Teknik Üniversitesinde görevli akademik personelin her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konuları ile lisans ve lisansüstü eğitim sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu yönerge, 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ve Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ve Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu yönergede geçen;

- Başkan: Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanını,
- Kurul: Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunu,
- Rektör: Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörünü,
- Senato: Yıldız Teknik Üniversitesi Senatosunu,
- Üniversite: Yıldız Teknik Üniversitesini,
- Üye: Etik Kurulu üyesini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Etik İlkeleri, Etik İlkelerine Aykırı Eylemler ve Etik İlkelerine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Eylemler

Etik İlkeleri

MADDE 5- (1) Akademik personel ile lisans ve lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde aşağıdaki etik ilke ve kurallarına uymaları gerekir.

- Araştırmalarda bilimsel anlayış ve ölçütlere titizlikle uyulur.

- b) Araştırmalarda kullanılan veriler ve elde edilen sonuçlar çarpıtılamaz.
- c) Başkalarına ait görüş, yöntem ve kavramlar usulüne uygun kaynak gösterilmeden kullanılamaz.
- ç) Kasıtlı bilimsel ihmal, disiplinsiz araştırma, saptırma veya sahtekârlık yapılamaz.
- d) Bir çalışmada, çalışmaya gerçekten katkıda bulunmuş olan akademik personelin ismi yazılır.
- e) Bilimsel araştırmanın tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında katkıda bulunmamış kişiler, yazar isimleri arasında gösterilemez.
- f) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tezler veya çalışmalar, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanılamaz.
- g) Evrensel olarak tanınan bilim kuramları, bilim alanlarının temel bilgileri, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir çalışmanın tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle yayımlanamaz.

Etik İlkelerine Aykırı Eylemler

MADDE 6- (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- a) **İntihal:** Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
- b) **Sahtecilik:** Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- c) **Uydurma:** Gerçek dışı veriler sunmak, rapor etmek veya yayımlamak,
- ç) **Çarpıtma:** Değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma araç gereçleri, işlemleri veya kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları değiştirmek,
- d) **Aşırma:** Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, verilerini, yazılarını ve şekillerini usulüne uygun olarak sahiplerine atıf yapmadan veya gerektiğinde sahiplerinden izin almadan kendisine aitmiş gibi kullanmak,
- e) **Tekrar yayım:** Aynı araştırma sonuçlarını birden fazla kez yayımlamak veya yayımlamak için girişimde bulunmak,
- f) **Dilimleme:** Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak veya yayımlamak için girişimde bulunmak,
- g) **Haksız yazarlık:** Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:

- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- c) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek,
- ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,

- e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- f) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- ğ) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,
- h) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak.
- ı) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak.
- i) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
- j) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- k) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,

Etik İlkelerle Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Eylemler

MADDE 7 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurulun Oluşumu, Görevleri, Çalışma Esasları, Başvuru ve Değerlendirme

Oluşumu

MADDE 6- (1) Kurul, etik olmayan davranışları nedeniyle idari veya adli bir ceza almamış; fen bilimleri, mühendislik, mimarlık, güzel sanatlar, sosyal ve beşeri bilim alanlarından farklı fakültelerden profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından Rektör tarafından seçilecek toplam yedi (7) üyeden oluşur.

(2) Başkan, Kurul üyeleri arasından Rektör tarafından seçilir.

(3) Başkan, Kurul üyeleri arasından bir üyeyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer.

(4) Kurul üyelerinin görev süresi iki (2) yıldır. Görev süresi biten üye aynı usulle yeniden seçilebilir.

(5) Ölüm, istifa, emeklilik vb. nedenler dışında, izinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan, en az altı ay süreyle izinli veya raporlu olan, adli ve/veya idari soruşturma neticesinde etik davranış ilkelerine aykırı davrandığı tespit edilen üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Kurul üyeliğinin sona ermesi durumunda ilgili üyenin süresini tamamlamak üzere aynı usulle yeni bir üye seçilir.

(6) Kurulun sekreteryaya hizmetleri Araştırma Planlama Rektör Yardımcılığı tarafından yürütülür.

Görevleri

MADDE 7-(1) Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Etik ihlalleri ile ilgili iddialarını incelemek.
 - b) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Rektöre önerilerde bulunmak.
 - c) Ulusal ve uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, bu durumu bir ilkeye veya kurala bağlamak,
- (2) Kurul, etik ihlallerini inceleme kapsamında gerektiğinde Rektörlük aracılığıyla bilirkişi veya uzman görüşü alabilir, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapabilir.
- (3) Kurul, gerektiğinde uzmanlardan oluşan kurullar oluşturabilir.
- (4) Etik ihlallerine ilişkin yapılan inceleme sonucunda alınan kararlar Rektörlüğe sunulur. Alınan kararlar Rektörlük tarafından ilgililerine bildirilir.

Çalışma Esasları

MADDE 8- (1) Kurul, başkanının çağrısı üzerine toplanır. Kurula, başkanın bulunmadığı oturularda başkanlığı başkan yardımcısı yapar.

- (2) Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verir.
- (3) Kurulda görüşülen tüm konularda gizlilik esastır. Kurula sunulan dosyalardaki bilgi ve belgelerin gizliliği ve güvenliğinden kurul üyeleri, sekreteryaya hizmetlerini yürütenler, bilgisine başvuru alan herkes (uzman, raportör, vs.) sorumludur.
- (4) Kurul üyeleri ile ilgili dosyaların görüşülmesi sırasında ilgili üye toplantıya katılamaz ve oy kullanamaz.
- (5) Kurul inceleme ve değerlendirme sırasında diğer kurum ve kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.
- (6) Kurul tarafından yapılan incelemelere ilişkin bütün bilgi ve belgelerin birer örneği ilgili mevzuatın öngördüğü sürece muhafaza edilir.

Başvuru

MADDE 9- (1) Etik ihlallerine ilişkin başvurular, Araştırma Planlama Rektör Yardımcılığına yapılır ve Araştırma Planlama Rektör Yardımcılığı tarafından kayıt altına alınarak Kurul'a gönderilir.

- (2) Başvurular dilekçe ile yapılır. Dilekçede; başvuru konusu, etik ilkelerine aykırı davranış iddiası, kişi, zaman ve yer belirtilerek somut biçimde belirtilir. İsim ve imza bulunmayan dilekçeler ile elektronik posta yolu ile gönderilen başvurular işleme konulmaz.
- (3) Başvurularda, dilekçe ile birlikte etik ilkelerine aykırı davranış iddiasına ilişkin bütün bilgi ve belgelerin de eklenmesi gerekir.
- (4) Herhangi bir şekilde etik ilkelerine aykırı davranışların öğrenilmesi durumunda Kurul re'sen inceleme yapabilir.
- (5) Yargı organlarınca incelenmekte olan veya karara bağlanmış bulunan uyuşmazlıklar hakkında Kurula başvuru yapılamaz. İnceleme sırasında yargı yoluna gidildiği anlaşılan başvuruların işlemi sonlandırılır.
- (6) Kurul tarafından incelenmiş ve sonuçlandırılmış başvurular, yeni kanıtlar gösterilmedikçe başvuru konusu yapılamaz ve incelenemez.
- (7) Gerçeğe aykırı beyanlar içerdiği sonradan anlaşılan başvurular işleminden kaldırılır.

Değerlendirme

MADDE 10- (1) Başvurular öncelikle şekil yönünden incelenir. Şekil yönünden herhangi bir eksiklik tespit edilmesi durumunda ilgili kişi bilgilendirilir ve eksiklik giderildikten sonra esas yönünden incelenme yapılır.

(2) Başkan, başvuru dosyası için raportör görevlendirebilir. Raportör, başvuru dosyasını; görev, konu ve kabul edilebilirlik yönlerinden inceleyerek ek süre hakkı saklı kalmak koşuluyla (1) bir ay içinde başvuranın adı ve soyadı ile şikâyet edilen konu ve önerisinin yer aldığı bir rapor hazırlayarak Başkan'a sunar.

(3) Raportör tarafından düzenlenen rapor, Başkan tarafından (gerekli durumlarda ilgili yerlerden ek bilgi ve belgeler temin edildikten sonra) görüşülmek üzere Kurul gündemine alınır.

(4) Kurul, raportör tarafından hazırlanan rapora bağlı olarak gerekli görmesi durumunda uzman görüşüne başvurabilir. Bu durumda görüşüne başvuru uzman, dosya kendisine ulaştığı tarihten itibaren (1) bir ay içerisinde görüşünü verir.

(5) Kurul tarafından yapılan incelemelerde gerektiğinde şikâyet edilenlerin savunması istenebilir. Şikâyet edilenlerin tebliğ tarihinden itibaren (15) on beş gün içerisinde savunmalarını yapmaları gerekir.

(6) Başvuru dosyalarının en geç (6) altı ay içerisinde sonuçlandırılması gerekir. Gerektiğinde bu süre Kurul kararıyla (12) on iki aya kadar uzatılabilir.

(7) Yargı organlarına intikal etmiş başvuru dosyaları ile ilgili inceleme yapılmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yürürlük ve Yürütme

Yürürlükten Kaldırılan Yönerge

MADDE 11- (1) 24.02.2014 gün ve 2014/01-05 sayılı Senato kararı ile kabul edilen, YTÜ Akademik Etik Kurulu Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu yönerge, Senato tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu yönerge hükümleri, Rektör tarafından yürütülür.

